

มูลนิธิสถาบันอนาคตไทยศึกษา
**THAILAND FUTURE
FOUNDATION**
Engage • Analyze • Inform

**POLICY
WATCH**

ธันวาคม 2557

สถาบันอนาคตไทยศึกษา ซีรีส์งานศึกษาเรื่องจากประชานิยมสู่สวัสดิการสังคม

3 ข้อเสนอเพื่อปฏิรูป งบประมาณประชานิยม

ภาคผนวก

ภาคผนวก 1: งบรายจ่ายโครงการประชานิยมที่ผ่านมา

ภาคผนวก 2: ผลกระทบจากการดำเนินโครงการประชานิยม

ภาคผนวก 1: จบโครงการประชานิยมตั้งแต่ 2553-2557

นโยบาย	ปีงบประมาณ					รวม	ที่มา
	2553	2554	2555	2556	2557		
รถคันแรก	-	-	200	51,800	40,000	92,000	- ตัวเลขงบประมาณที่ใช้ไปจากกรมสรรพสามิตตั้งไว้เพื่อจ่ายคืนภาษี
อุดหนุน ดีเซล	NA	54,000	108,000	108,000	104,000	374,000	- จากมติ ครม. เม.ย. 2554 คาดการณ์ว่าจะสูญเสียรายได้กระทรวงการคลังประมาณเดือนละ 9,000 ล้านบาท จึงใช้ตัวเลขดังกล่าวคูณจำนวนเดือนที่ดำเนินนโยบาย - ข้อมูลปี 2555-2557 จากการคำนวณอัตราภาษีสรรพสามิตที่ควรจัดเก็บลดด้วยอัตราที่จัดเก็บจริง คูณด้วยปริมาณการใช้น้ำมันเฉลี่ยของทั้งประเทศ
อุดหนุน LPG	22,262	26,505	28,904	32,865	32,405	142,941	- ข้อมูล ปี 2553-2554 รายงานรับ-จ่าย (เกณฑ์เงินสด) เฉพาะที่ชดเชยการนำเข้าและโรงกลั่น LPG - ข้อมูล ปี 2555 เป็นตัวเลขสุทธิ จากงบแสดงฐานะทางการเงินของกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง - ข้อมูล ปี 2556-2557 เป็นตัวเลขสุทธิ มาจากสำนักวิจัยและยุทธศาสตร์ สถาบันบริหารกองทุนพลังงาน (ยังไม่ผ่านการตรวจงบฯ จาก สตง.)
จำนำข้าว	1,333	118,660	218,670	352,280	167,640	858,583	- เป็นงบประมาณที่ใช้ไป สืบค้นจาก TDR1 ในรายงาน เรื่อง "การคอร์รัปชันกรณีการศึกษา : โครงการรับจำนำข้าวทุกเม็ด" - สาเหตุที่ใช้งบประมาณที่ใช้ไปแทนตัวเลขสุทธิ เนื่องจากไม่มีตัวเลข Mark to Market ของข้าวในโครงการ ประกอบกับตัวเลขระบายข้าวเข้าถึงได้ยาก
จำนำสินค้าเกษตร	NA	NA	41,328	33,310	73,427	148,065	- ชำระต้นทุนและดอกเบี้ย ปีการผลิตก่อนหน้า - ชดเชยภาระต้นทุนและดอกเบี้ย ปีการผลิตก่อนหน้า
ประกันรายได้ให้เกษตรกร	58,227	69,136	-	6,000	-	133,362	- ตัวเลขจาก TDR1 ในรายงาน เรื่อง "การคอร์รัปชันกรณีการศึกษา : โครงการรับจำนำข้าวทุกเม็ด"
พักหนี้ครัวเรือนของเกษตรกร*	-	3,086	11,959	7,474	4,000	26,519	- สรุปลงเงินงบประมาณตาม มติ ครม. 15 พ.ย. 2554 ระยะเวลาดำเนินโครงการ ปี งบ 2555-2557
บัตรเครดิตเกษตรกร	-	-	1,591	1,591	NA	3,181	- ตัวเลขจากเอกสารงบประมาณปี 2556 (ระยะเวลาโครงการ 2555-2557) เป็นการชดเชยดอกเบี้ยเงินกู้ของเกษตรกร
กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (SML)	200	229	38,523	67,970	6,007	112,929	- ตัวเลขจากเอกสารงบประมาณรายปี ในช่วงปี 2553-2557 ที่รัฐนำเงินเติมลงไปในกองทุน
รถเมล์/รถไฟฟรี	2,000	1,634	2,000	2,067	2,567	10,268	- ตัวเลขจาก มติ ครม.
กองทุนพัฒนาสตรีจังหวัดละ 100 ล้านบาท	-	-	1,720	6,360	2,031	10,111	- ตัวเลขจากเอกสารงบประมาณ ปี 2555 ซึ่งได้มีการประมาณค่าใช้จ่ายในปี 2556-2557
แท็บเล็ต	-	-	1,183	4,811	9,214	15,207	- ตัวเลขจากเอกสารงบประมาณปี
เช็คช่วยชาติ	11,627	-	-	-	-	11,627	- ข้อมูลจาก http://www.thaigov.go.th

หมายเหตุ: * หมายถึง โครงการมีการดำเนินการ 3 ปี ระหว่าง ปีงบประมาณ 2555-2557 ตามมติ ครม. 15 พ.ย. 2554 แต่จะใช้คำนวณสัดส่วนต้องงบประมาณในปี 2557

NA หมายถึง มีมูลค่ารายจ่ายแต่ไม่สามารถหาได้ (Not Available)

- หมายถึง ไม่มีการดำเนินโครงการในช่วงเวลาดังกล่าว

ภาคผนวก 2: ผลกระทบจากการดำเนินโครงการประชานิยม

นโยบาย	การทางการเมือง	การบิดเบือนตลาด	จบต่อหัว/ผู้ไม่ได้รับประโยชน์	ความโปร่งใส
รถคันแรก	<u>สูง</u> ใช้เงินไปกว่า 9 หมื่นล้านบาท	<u>สูง</u> เกิดความผันผวนของตลาดรถยนต์ เพราะมีความต้องการรถยนต์จากมาตรการลดภาษีในปี 2555 ตลาดรถยนต์เพิ่มขึ้นกว่า 76% ของปีก่อนหน้า แต่ในปีต่อมาผู้ซื้อไปจองกว่า 1.4 แสนรายหรือ 10% ของยอดซื้อทั้งหมด ขณะเดียวกันในปี 2556 ยอดการซื้อรถยนต์ลดลง 6% และปี 2557 ยอดการซื้อรถยนต์ลดลงกว่า 37%	<u>ต่ำ</u> จำนวนรถยนต์เข้าโครงการ 80% หรือประมาณ 1.2 ล้านคัน จากจำนวนรถในกลุ่มเป้าหมายที่ขายได้ในช่วงดำเนินนโยบาย โดยใช้ทั้งโครงการต่อผู้รับสิทธิ์ ประมาณ 73,000 บาท	<u>สูง</u> มีการรายงานผลจากกรมสรรพสามิตถึงจำนวนผู้รับสิทธิ์ และภาษีที่จ่ายคืน รวมถึงข้อมูลรายจ่ายงบประมาณที่ตั้งเบิกจากเงินในงบประมาณของกรมสรรพสามิต
อุดหนุนดีเซล	<u>สูง</u> ทำให้รัฐสูญเสียรายได้จากภาษีประมาณ 1 แสนล้านบาทต่อปี เพื่อนำเงินไปอุดหนุนส่วนต่างของราคาขายในประเทศและราคาตลาดโลก	<u>สูง</u> 2 ใน 5 ของปริมาณการใช้พลังงานคือภาคขนส่ง กว่า 3 ใน 5 ของภาคการขนส่งใช้น้ำมันดีเซล และปริมาณการใช้ไม่เคยปรับลดลงเลยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา	<u>สูง</u> มีรถที่ได้ภาษีสงประมาณ 24% ของรถยนต์ทั้งหมด หรือคิดเป็น 7.8 ล้านคัน ทั้งนี้จบต่อหัวต่อปีประมาณ 12,000 บาท	<u>ต่ำ</u> ไม่มีรายงานผลการดำเนินงานอย่างเป็นทางการของการอุดหนุนดีเซลอย่างครบถ้วน
อุดหนุน LPG	<u>สูง</u> ตลอดช่วงปี 2553-2557 ใช้เงินไปเกือบ 150,000 ล้านบาทจากเงินกองทุนพลังงานฯ มีการใช้จ่ายเงินเพื่อตรึงราคา LPG สำหรับภาคครัวเรือนเอาไว้	<u>สูง</u> อุดหนุน LPG (1) ราคาหน้าปั๊มสูงกว่าบรรจุก๊าซหุงต้ม 20% จึงเกิดการลักลอบนำไปใช้ข้ามสาขาและมีผลให้ (2) มีรถยนต์ที่ใช้ LPG เพิ่มขึ้นถึง 6% ต่อปี ตั้งแต่ 2549-2556 นอกจากนี้ (3) ด้วยราคามีโอกาสถูกลักลอบนำไปขายภายนอกประเทศ ตัวอย่างเช่นราคา LPG ลาว กัมพูชา พม่า สูงกว่าไทย 1.5 1.4 และ 1 เท่าตัว ตามลำดับ	<u>ต่ำ</u> ครัวเรือนทั้งหมดของไทยจำนวน 22 ล้านครัวเรือนได้รับประโยชน์จากการอุดหนุนราคาส่วนก๊าซหุงต้มซึ่งเป็นเหตุผลหลักในการอุดหนุน LPG โดยใช้จบต่อหัวต่อปีประมาณ 470 บาท	<u>ต่ำ</u> ไม่มีการระบุรายละเอียดในรายงานประจำปีของกองทุนพลังงานเชื้อเพลิง เพื่อดูการใช้เงินกองทุนในการบริหารราคาพลังงาน
จำหน่ายข้าว	<u>สูง</u> การจำหน่ายข้าวแบบไม่จำกัดจำนวน ในราคาจำหน่ายสูงกว่าราคาตลาดโลก 50% ในช่วงปี 2553-2557 ต้องใช้งบประมาณไปสูงถึง 8.6 แสนล้านบาท	<u>สูง</u> ด้วยการจำหน่ายข้าวที่ไม่จำกัดจำนวน ในราคาจำหน่ายสูงกว่าราคาตลาดโลก 50% จึงมีโอกาที่การผลิตข้าวจะเห็นปริมาณผลผลิตมากกว่าคุณภาพ สะท้อนให้เห็นจาก - อีริกซ์ค่าอันดับ 2 ยกเลิกซื้อข้าวไทยสาเหตุเพราะคุณภาพข้าวไทยต่ำ - ประเทศไทยตกลงจากการเป็นแชมป์ส่งออกข้าวให้กับอินเดีย และเวียดนาม	<u>ต่ำ</u> แม้ว่ากว่า 50% ของชาวนาไทยจะได้รับอานิสงส์จากนโยบาย แต่ส่วนใหญ่เป็นชาวนาที่อยู่ในเขตชลประทานที่ได้รับประโยชน์เฉลี่ยคนละ 140,000 บาทต่อปี	<u>ต่ำ</u> ปปช. ซึ่งมีความผิดโครงการรับจำหน่ายข้าวจากการซื้อขายแบบจืดจืดแต่รัฐบาลไทยกับขายให้เอกชนจีน - จำหน่ายข้าว ไม่มีการเปิดเผยอย่างเป็นทางการและครบถ้วนจากรัฐบาลต่อสาธารณะ ตัวอย่างข้อมูลที่คลุมเครือ อาทิ ราคาขายข้าว ผลกำไรขาดทุน
ประกันรายได้ให้เกษตรกร	<u>ต่ำ</u> งบประมาณรวมโครงการประกันรายได้เกษตรกรตั้งแต่ 2553-	<u>ข้อมูลไม่เพียงพอ</u>	<u>ข้อมูลไม่เพียงพอ</u>	<u>ต่ำ</u> ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลชัดเจนต่อสาธารณะ อีกทั้งเมื่อใช้นโยบายใน

	2557 ประมาณ 130,000 ล้านบาท			แต่ละช่วงเวลามักเป็นนโยบายที่ถูกต้องกล่าวหาเรื่องทุจริตมาโดยตลอด
พิกที่ครัวเรือนของเกษตรกร	<u>ต่ำ</u> รัฐบาลชดเชยดอกเบี้ยเงินกู้ให้ ร.ก.ส. ทั้งสิ้นประมาณ 2.7 หมื่นล้านบาท จากมูลค่าหนี้คงค้าง 8 หมื่นล้านบาท แต่อาจเกิดความเสียหายทางการคลังหากเกิดหนี้เสียขึ้นในอนาคต	<u>ข้อมูลไม่เพียงพอ</u>	<u>สูง</u> จำนวนผู้ได้รับพิกนี้ ประมาณ 775,00 ราย โดยใช้งบทั้งโครงการต่อผู้รับสิทธิ์ ประมาณ 30,000 บาท	<u>สูง</u> มีข้อมูลปรากฏในเอกสารงบประมาณรายจ่ายประจำปี และผลการดำเนินงานในรายงานประจำปีของ ร.ก.ส.
บัตรเครดิตเกษตรกร	<u>ต่ำ</u> ใช้งบประมาณทั้งสิ้น 3 พันล้านบาท (2555-2557)	<u>ข้อมูลไม่เพียงพอ</u>	<u>ต่ำ</u> ผู้มีบัตรเครดิตคิดเป็นเพียง 18% ของเกษตรกรทั่วประเทศทั้งสิ้น หรือ 4.1 ล้านใบ ในปี 2557 จากจำนวนเกษตรกรทั้งสิ้น 22 ล้านคน โดยใช้งบทั้งโครงการต่อผู้รับสิทธิ์ ประมาณ 400 บาท	<u>ต่ำ</u> มีข้อมูลปรากฏในเอกสารงบประมาณรายจ่ายประจำปี และการเปิดเผยข้อมูลจำนวนเกษตรกรที่เข้าโครงการจากรายงานประจำปีของ ร.ก.ส. แต่ไม่มียอดจำนวนเงินที่รัฐบาลจ่ายจริงเพื่อชดเชยดอกเบี้ย
กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (SML)	<u>สูง</u> แม้ว่าจะดำเนินการในลักษณะกองทุน แต่เมื่อขาดเงินทุนหมุนเวียน รัฐต้องนำเงินงบประมาณเข้าไปเติมในกองทุนฯ ทั้งสิ้น 1.1 แสนล้านบาท (2553-2557) เพราะเกิดปัญหาสภาพคล่องของกองทุน	<u>ข้อมูลไม่เพียงพอ</u>	<u>ข้อมูลไม่เพียงพอ</u>	<u>ต่ำ</u> ไม่มีผลรายงานประจำปีของกองทุน SML ในภาพรวมของประเทศ - พ.ร.บ. กองทุน SML กำหนดให้คณะกรรมการฯ สามารถดำเนินการเบิกจ่ายเงินได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องผ่านตรวจสอบจากหน่วยงานภายนอกหรือหน่วยงานทางปกครองทำให้มีจุดเสี่ยงให้เกิดการทุจริตได้
รถเมล์/รถไฟฟ้า	<u>ต่ำ</u> ใช้จ่ายจากเงินในงบประมาณไปกว่า 1 หมื่นล้านบาท (2553-2557) สำหรับบริการรถเมล์ และรถไฟ	<u>ข้อมูลไม่เพียงพอ</u>	<u>ข้อมูลไม่เพียงพอ</u> ผู้รับประโยชน์ส่วนใหญ่ คือ คนในกทม. เนื่องจาก รถเมล์ฟรีเน้นเฉพาะบริการของ ขสมก. ซึ่งมีผู้ใช้บริการเฉลี่ยวันละ 3 แสนคน ส่วนรถไฟมีการให้บริการ 164 เส้นทาง ผู้รับประโยชน์ใช้เฉพาะการเดินทางระยะสั้นพื้นที่ กทม. และปริมณฑล ทำให้ไม่ทราบยอดผู้ใช้บริการที่แท้จริงได้จึงไม่สามารถคำนวณบต่อหัวได้	<u>ต่ำ</u> ไม่มีรายงานผลการดำเนินงานที่ชัดเจน มีเพียงข้อมูลสรุปภาพรวมที่ชัดเจน และข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน
กองทุนพัฒนาสตรีจังหวัดละ 100 ล้านบาท	<u>ต่ำ</u> ตั้งแต่ปี 2555-2557 ใช้งบทั้งสิ้นประมาณ 1 หมื่นล้านบาท มาจากงบกลาง แต่จะเห็นได้ว่าโครงการลักษณะนี้อาจเกิดการระดมทุนทางการคลังในอนาคตได้ในกรณีที่รัฐต้องเติมเงินสมทบเพิ่มเติมหากเกิดสภาพคล่องกองทุนฯ	<u>ข้อมูลไม่เพียงพอ</u>	<u>ข้อมูลไม่เพียงพอ</u> ไม่ทราบจำนวนผู้รับประโยชน์จากกองทุนฯ จึงไม่ทราบงบต่อหัว แต่อาจเกิดความไม่เป็นธรรมในการจัดสรรงบประมาณซึ่งเป็นการลดโอกาสในการเข้าถึงเงินกองทุนพัฒนาสตรีในแต่ละจังหวัด เพราะหากทุกจังหวัดได้เท่ากัน จ.ตาก 600 บาท ต่อหัว ขณะที่ จ.ขอนแก่น	<u>ต่ำ</u> มีเพียงข้อมูลปรากฏในรายงานงบประมาณประจำปี แต่ไม่ปรากฏข้อมูลผลการดำเนินงาน และจำนวนผู้รับประโยชน์จากกองทุน

			100 บาทต่อหัว	
แท็บเล็ต	<p><u>ต่ำ</u></p> <p>มีการใช้จ่ายงบประมาณทั้งสิ้น 1.5 หมื่นล้านบาท (2555-2557) แต่ยังคงดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างไม่แล้วเสร็จ และยังไม่นับยอดรวมค่าใช้จ่ายที่เกิดจากเครื่องเสียหาย</p>	<u>ข้อมูลไม่เพียงพอ</u>	<p><u>ต่ำ</u></p> <p>เด็กเกือบ 50% ที่ไม่ได้ใช้แท็บเล็ต เพราะ เด็กขาดโอกาสในการใช้ Tablet อย่างน้อย 2.58 แสนคน เพราะเครื่องเสียไป 30% ตั้งแต่ปีแรกของนโยบาย และยังมีเด็ก ป.1 อีก 5 หมื่นคนซึ่งสังกัดท้องถิ่นไม่อยู่ในกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้งบทั้งโครงการต่อผู้รับสิทธิ์ ประมาณ 5,200 บาท</p>	<p><u>ต่ำ</u></p> <p>ไม่มีข้อมูลผลการดำเนินงานจัดซื้อและไม่ทราบถึงผลสำเร็จที่มีต่อการเด็กนักเรียนกลุ่มผู้ใช้อย่างเป็นทางการจากภาครัฐ</p> <p>- สดง. มีความเห็นการประมูล Tablet โชน 3 จำนวน 4 แสนเครื่องไม่เป็นธรรมในการแข่งขันและควรได้ราคาต่ำกว่านี้ซึ่งเป็นเหตุให้สูญ. ยกเลิกการประมูล</p>
เช็คช่วยชาติ	<p><u>สูง</u></p> <p>เช็คช่วยชาติ อัดฉีดงบประมาณไปทั้งสิ้น 1.2 หมื่นล้านบาท</p>	<u>ข้อมูลไม่เพียงพอ</u>	<p><u>สูง</u></p> <p>กลุ่มเป้าหมายที่ได้ส่งจ่ายเช็คให้กับมนุษย์เงินเดือนภาครัฐ/เอกชน และข้าราชการบำนาญ จำนวนกว่า 8 ล้านคนทั่วประเทศ คนละ 2,000 บาท ขณะที่ แรงงานนอกระบบซึ่งไม่มีหลักประกันทางรายได้ อีก 35 ล้านคนไม่ได้รับอานิสงส์ของนโยบายนี้</p>	<p><u>สูง</u></p> <p>มีรายงานจำนวนคนที่ได้รับเช็คและงบประมาณที่ใช้ไป</p>

คณะผู้วิจัย

เศรษฐพุฒิ สุทธิวาทนฤพุฒิ ปัญจพล บิณฑกาญจน์ นรธา เปี่ยมประหยัด และ ศิริกัญญา ตันสกุล

เกี่ยวกับสถาบันอนาคตไทยศึกษา

มูลนิธิสถาบันอนาคตไทยศึกษา
**THAILAND FUTURE
FOUNDATION**

สถาบันอนาคตไทยศึกษา เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นภายใต้มูลนิธิที่ไม่แสวงหากำไร ก่อตั้งโดยความตั้งใจของกลุ่มนักธุรกิจ นักวิชาการและผู้นำความคิดจากหลายสาขาที่มีความหวังใยอนาคตของประเทศไทย เพื่อดำเนินการศึกษาวิจัยและนำเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาประเทศที่มีนัยสำคัญต่อภาคธุรกิจ สังคมโดยรวม โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการหารือ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์จากภาคส่วนต่างๆ ของสังคม บนพื้นฐานของข้อมูลและการวิเคราะห์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง รวมทั้งเกื้อหนุนการเจริญเติบโตของประเทศที่มีมั่นคงและยั่งยืน ตลอดจนเพื่อสร้างเครือข่ายนักคิดทั้งในระดับบุคคล องค์กร และสาธารณะ ซึ่งจะเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่แนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

โทร. 02 264 5481-3 โทรสาร 02 264 5480

อีเมล network@thailandff.org

www.thailandfuturefoundation.org

การยืมผลงานของสถาบันฯ

- ผลงาน เอกสารเผยแพร่ทุกชิ้นของสถาบันอนาคตไทยศึกษาสงวนสิทธิ์ภายใต้สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์แบบ แสดงที่มา-ไม่ใช้เพื่อการค้า-ไม่ดัดแปลง 3.0 ประเทศไทย (CC BY-NC-ND 3.0)
- ไม่แก้ไขเนื้อหาใดๆ จากเว็บสถาบันอนาคตไทยศึกษาที่นำไปเผยแพร่ ยกเว้นเพื่อสะท้อนความเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวกับเวลา สถานที่ และแนวบรรณาธิการ
- ท่านจะต้องอ้างอิงแหล่งที่มาจากสถาบันอนาคตไทยศึกษาสำหรับทุกผลงาน และเอกสารทุกชิ้นของสถาบันฯ ที่นำไปเผยแพร่
- ท่านไม่สามารถนำผลงาน และเอกสารทุกชิ้นของสถาบันฯ ไปเผยแพร่เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้า
- หากมีคำถามเกี่ยวกับการยืมผลงานสถาบันฯ ไปใช้ กรุณาติดต่อที่สถาบันอนาคตไทยศึกษา ได้โดยตรงที่ network@thailandff.org

